

PRITUŽBENI MEHANIZAM

SG/E/2024/11

**KORIDOR VC MEDAKOVO –
POPRIKUŠE
(BOSNA I HERCEGOVINA)**

IZVJEŠTAJ O POČETNOJ OCJENI

6. FEBRUAR 2025.

SG/E/2024/11

Koridor Vc Medakovo – Poprikuše (Bosna i Hercegovina)

Izvještaj o početnoj ocjeni

Pritužba je povjerljiva: Ne

Dostavlja se:

Podnosilac pritužbe
Nosilac projekta

Ovdje

Glavni inspektor
Relevantne službe EIB-a

Izjava o odricanju odgovornosti

Ovaj izvještaj zasniva se na informacijama koje su Odsjeku za pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a bile dostupne do 2. decembra 2024.

U slučaju nepodudarnosti između jezičnih verzija mjerodavna je verzija na engleskom jeziku.

Pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a – Izvještaj o početnoj ocjeni

Pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a

Pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a (Pritužbeni mehanizam) je podloga kojom se omogućuje rješavanje sporova ako neki pripadnik javnosti smatra da je Evropska investicijska banka (EIB) možda u nečemu pogriješila, to jest ako smatra da je počinila neku nepravilnost u postupanju. Pritužbeni mehanizam nije pravni mehanizam izvršenja i ne zamjenjuje odluke nadležnih pravosudnih organa.

Nepravilnost u postupanju predstavlja loše postupanje ili izostanak postupanja. Do toga dolazi kada EIB ne postupuje u skladu s nekim pravilom ili principom koji je za njega obavezujući, uključujući vlastite politike, standarde i postupke. Pojam nepravilnosti u postupanju obuhvata EIB-ovo nepoštivanje ljudskih prava, mjerodavnih zakonskih propisa ili principa dobrog upravljanja. Nepravilnost u postupanju može se odnositi na odluke, radnje ili propuste Grupe EIB-a, a može uključivati i uticaj projekata i djelovanja EIB-a na okoliš ili društvo.

Jedan od glavnih ciljeva Pritužbenog mehanizma je osigurati pravo na saslušanje i pravo na pritužbu. Pritužbeni mehanizam je nadležan za rješavanje problema na koje ukazuju podnosioci pritužbi, i to u saradnji s odgovarajućim unutrašnjim i vanjskim zainteresiranim stranama. Kada je to moguće, Pritužbeni mehanizam također aktivno promovira i podržava lokalne postupke rješavanja pritužbi (na primjer, posredstvom pritužbenih mehanizama na nivou pojedinačnih projekata). Za više informacija o Pritužbenom mehanizmu EIB-a posjetite: <https://www.eib.org/en/about/accountability/complaints/index.htm>.

Izvještaj o početnoj ocjeni

Ciljevi početne ocjene općenito su sljedeći¹:

- pojasniti istaknuta pitanja koja brinu podnosiocima pritužbe i steći bolji uvid u njihova stajališta, kao i gledišta drugih zainteresiranih strana kad god je to potrebno (npr. nosioca projekta ili domaćih organa vlasti);
- steći uvid u opravdanost istaknutih pitanja koja brinu podnosiocima pritužbe;
- ocijeniti mogu li zainteresirane strane (npr. podnosioci pritužbe, relevantni projektni tim Grupe EIB-a i nosilac projekta) tražiti rješavanje spornih pitanja koja su istaknuli podnosioci pritužbe i kako;
- utvrditi jesu li za ispitivanje tvrdnji iz pritužbe ili rješavanja pitanja koja su istaknuli njihovi podnosioci neophodne i/ili moguće dodatne radnje Odsjeka za pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a (tj. ocjena usklađenosti ili rješavanje spora na osnovi saradnje uključenih strana).

---

¹ Kao što je opisano u tačkama 2.2.1., 2.2.2. i 2.2.7. Postupaka pritužbenog mehanizma, koji su dostupni na: [Postupci pritužbenog mehanizma Grupe EIB-a iz novembra 2018.](#)

SADRŽAJ

Sažetak	6
1 Projekat	7
2 Pritužba	7
3 Regulatorni okvir.....	7
4 Početno ocjenjivanje.....	9
5 Predstojeći koraci	10

POJMOVNIK

€	euro
EIB	Evropska investicijska banka
Nosilac projekta	Javno preduzeće Autoceste FBiH d.o.o.
Projekat	Koridor Vc Poprikuše – Medakovo
RAP	Akcioni plan preseljenja

SAŽETAK

U martu 2024. Odsjek za pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a (Pritužbeni mehanizam) primio je pritužbu Javnog preduzeća Šumsko privredno društvo Zeničko-dobojskog kantona u vezi s novom dionicom autoceste na Koridoru Vc između Medakova i Poprikuša u Bosni i Hercegovini. Podnosilac pritužbe tvrdi da projekat uključuje eksproprijaciju njegovog zemljišta te da iznos naknade ponuđene na ime navedene eksproprijacije nije dovoljan da se nadoknade pretrpljeni gubici.

Nakon obavljanja početne ocjene pritužbe, Pritužbeni mehanizam predlaže da se u vezi s pritužbom provede ocjena usklađenosti. U skladu sa svojim djelokrugom, Pritužbeni mehanizam ispitat će iznesenu tvrdnju kako bi istražio moguće nepravilnosti u postupanju EIB-a, a naročito je li EIB preduzeo sve nužne korake kako bi osigurao usklađenost sa svojim primjenjivim Okolišnim i društvenim standardima tokom procjene i praćenja projekta.

Iznesena tvrdnja	Opis iznesene tvrdnje	Predstojeći koraci
Pristup korišten kako bi se utvrdila naknada za zemljište u pitanju	Povreda standarda 6. o prinudnom preseljenju i obaveza da se isplati prigodna naknada.	Ocjena usklađenosti

1 PROJEKAT

- 1.1 U septembru 2020. Upravno vijeće EIB-a odobrilo je finansiranje u iznosu do 340 milijuna eura² za izgradnju nove dionice autoceste na Koridoru Vc između Medakova i Poprikuša u Bosni in Hercegovini (projekat). Projekat izvodi Javno preduzeće Autoceste Federacije Bosne i Hercegovine d.o.o., koje se bavi izgradnjom i održavanjem autocesta (nosilac projekta).
- 1.2 Projekat je dio Paneuropskog autocestovnog koridora Vc, koji Mađarsku i istočnu Hrvatsku povezuje s Bosnom i Hercegovinom i Jadranskim morem. Građevinski radovi počeli su krajem 2023. godine, a procjenjuje se da će projekat biti dovršen do kraja 2027.

2 PRITUŽBA

- 2.1 Dana 4. marta 2024. Odsjek za pritužbeni mehanizam Grupe EIB-a (Pritužbeni mehanizam) primio je pritužbu Javnog preduzeća Šumsko privredno društvo Zeničko-dobojskog kantona (podnosilac pritužbe)³. Podnosilac je svoju pritužbu također poslao drugim akterima i institucijama.
- 2.2 Podnosilac pritužbe tvrdi da projekat uključuje eksproprijaciju njegovog zemljišta te da iznos naknade ponuđene na ime navedene eksproprijacije nije dovoljan da se nadoknade pretrpljeni gubici, a naročito da ne obuhvata činjenicu da na zemljištu u pitanju raste više važnih vrsta drveća od naučne vrijednosti, pa tako i stabla hrasta lužnjaka te klonski arhiv autohtonih crnih topola.
- 2.3 Podnosilac pritužbe ne slaže se s iznosom naknade koju mu je ponudio nosilac projekta. Podnosilac pritužbe traži da se taj iznos ponovno procijeni, pri čemu ukazuje na druge procjene naknade, kao npr. iznos naknade koji je 2021. godine utvrdio Šumarski fakultet Univerziteta u Sarajevu.

3 REGULATORNI OKVIR

- 3.1 U slučaju dopuštenih pritužbi u vezi s okolišnim i društvenim uticajima projekata koje finansira EIB, tačkom 4.2.1. Politike pritužbenog mehanizma⁴ i tačkom 2.1.3. Postupaka pritužbenog mehanizma (Postupaka)⁵ propisano je da je Pritužbeni mehanizam dužan obaviti početno ocjenjivanje pritužbe. Glavni ciljevi početnog ocjenjivanja su uglavnom ti da se pojasne istaknuta pitanja koja brinu podnosioca pritužbe i da se utvrdi jesu li za ispitivanje tvrdnji iz pritužbe ili rješavanje pitanja koja su istaknuli njihovi podnosioci neophodne i/ili moguće dodatne radnje Pritužbenog mehanizma⁶. Te dodatne radnje mogu uključivati ocjenu usklađenosti ili postupak rješavanja spora na osnovi saradnje. Ovaj izvještaj sadrži rezultate početne ocjene Pritužbenog mehanizma.
- 3.2 U slučaju postupka rješavanja spora na osnovi saradnje, Pritužbeni mehanizam određuje relevantne zainteresirane strane koje treba uključiti u taj postupak i stječe uvid u njihova gledišta i spremnost na rješavanje spornih pitanja⁷.
- 3.3 Tokom početnog ocjenjivanja treba razmotriti sljedeća ključna pitanja:
  - Steći uvid u to kako su relevantne službe EIB-a:

² Vidjeti [ovdje](#) (pristupljeno 29. novembra 2024.).

³ JP ŠPD ZE-DO kantona d.o.o. Zavidovići – vidjeti [ovdje](#) (pristupljeno 2 decembra 2024.).

⁴ Tačka 4.2.1. Politike pritužbenog mehanizma Grupe EIB-a (Politike), koja je dostupna [ovdje](#) (pristupljeno 29. novembra 2024.).

⁵ Tačka 2.1.3. Postupaka pritužbenog mehanizma Grupe EIB-a (Postupaka), koji su dostupni [ovdje](#) (pristupljeno 29. novembra 2024.).

⁶ Tačka 2.2.1. Postupaka.

⁷ Tačka 2.2.5. Postupaka.

- provjerile usklađenost s primjenjivim regulatornim okvirom, uključujući primjenjive Okolišne i društvene standarde EIB-a; i
  - provele odgovarajuće praćenje provedbe projekta.
  - Ispitati moguće naznake da Okolišnim i društvenim standardima EIB-a nije osigurana odgovarajuća razina zaštite i zaštitnih mjera.
  - Utvrditi osnovane naznake nepridržavanja primjenjivog regulatornog okvira, ako ih uopće ima⁸.
- 3.4 Treba naglasiti da Pritužbeni mehanizam ne rješava pritužbe protiv zajmoprimaca, nosilaca projekata ili nacionalnih, regionalnih ili lokalnih organa vlasti kao što su ministarstava, državnih agencija i lokalnih vijeća⁹. Nadalje, pritužbe podnesene Pritužbenom mehanizmu nemaju odgovorni učinak na radnje/propuste i odluke koje se osporavaju¹⁰.
- 3.5 Regulatorni okvir koji se primjenjuje na ovaj predmet uključuje:
- relevantno domaće zakonodavstvo, kao što su Zakon o autocesti na koridoru Vc¹¹ i Zakon o eksproprijaciji Federacije Bosne i Hercegovine¹²;
  - Okolišni i društveni standardi EIB-a iz 2018.,¹³ a posebno njegov standard 6. o prinudnom preseljenju, kojim se postavlja zahtjev da se svim pogođenim licima pravovremeno isplati pravična naknada za eksproprišanu imovinu¹⁴; i da se u novčanu naknadu uračunaju svi zamjenski troškovi na osnovi tržišne vrijednosti, produktivnog potencijala ili ekvivalentnog stambenog kvaliteta, uključujući sve upravne pristojbe, naknade za prenos vlasništva ili druge troškove pravne transakcije¹⁵.
- 3.6 Standardom 6. se od nosioca projekta zahtijeva da EIB-u dostavi akcioni plan preseljenja¹⁶. U Akcionom planu preseljenja za projekat (iz novembra 2020.) navode se sljedeći proces i specifični uslovi kojih se treba pridržavati pri određivanju naknade za gubitak višegodišnjih usjeva:
- Kompenzacija će obuhvatiti sva stabla i biljke, a sudski vještak će procijeniti njihovu vrijednost u zavisnosti od starosti, vrste itd. (član 50. Zakona o eksproprijaciji Federacije Bosne i Hercegovine).
  - Ako se višegodišnji usjevi ne mogu pobrati, vlasnik ima pravo na kompenzaciju u gotovini za očekivane usjeve, u skladu sa Zakonom o eksproprijaciji Federacije Bosne i Hercegovine.
  - Višegodišnji usjevi i stabla će se vrednovati po zamjenskoj vrijednosti (određivanje pune zamjenske vrijednosti uključuje prinos usjeva tokom jedne godine, troškove ponovnog uspostavljanja sadnje (sadnice, priprema tla, gnojiva itd.), kao i izgubljene prihode tokom perioda potrebnog za ponovno formiranje usjeva).
  - Zamjenska vrijednost za komercijalne vrste drveća treba biti tržišna vrijednost posječenog drveta. Ako se pogođena komercijalna šuma ne može posjeći prije ulaska korisnika eksproprijacije na zemljišnu parcelu, princip kompenzacije će biti sličan onom za godišnje usjeve, uzimajući u obzir tržišnu vrijednost izgubljene drvene građe¹⁷.

⁸ Tačka 2.2.4. Postupaka.

⁹ Tačka 4.3.2. Politike.

¹⁰ Tačka 6.1.4. Politike.

¹¹ (SN FBiH, br. 08/2013), dostupan [ovdje](#) (na hrvatskom); pristupljeno 29. novembra 2024.

¹² (SN FBiH, br. 70/2007, 36/2010, 25/2012, 8/2015 – odluka Ustavnog suda i 34/2016), dostupan [ovdje](#) (na hrvatskom); pristupljeno 29. novembra 2024.

¹³ Okolišni i društveni standardi EIB-a iz 2018. dostupni su [ovdje](#) (pristupljeno 29. novembra 2024.).

¹⁴ Tačka 39. standarda 6. Okolišnih i društvenih standarda iz 2018.

¹⁵ Tačka 41. standarda 6. Okolišnih i društvenih standarda iz 2018.

¹⁶ Tačke 62. i 64 standarda 6. Okolišnih i društvenih standarda iz 2018.

¹⁷ Tabela 7. iz RAP-a iz 2020., koji je dostupan [ovdje](#) (pristupljeno 29. novembra 2024.).

4 POČETNO OCJENJIVANJE

- 4.1 Tokom početnog ocjenjivanja Pritužbeni mehanizam je: (i) održao sastanak s projektnim timom EIB-a; (ii) obavio telefonske razgovore s podnosiocem pritužbe; (iii) obavio telefonske razgovore s nosiocem projekta; (iv) obavio telefonski razgovor s ombudsmanom Bosne i Hercegovine; i (v) pregledao informacije o projektu dostupne na internetskim stranicama EIB-a¹⁸ i nosioca projekta¹⁹.
- 4.2 U svom pismu pritužbe i u kasnijim telefonskim razgovorima, podnosilac pritužbe naveo je da se na zemljištu u pitanju nalazi rasadnik koji:
- proizvodi sjeme hrasta lužnjaka koje je pred nestankom u Bosni i Hercegovini, a koje je posađeno 2007. godine, s time da se najbolji urod sjemena očekuje nakon 40 godina, a produkcionni period iznosi više od 150 godina; i
  - sadrži klonski arhiv autohtone crne topole, koji služi za naučna istraživanja domaćih i međunarodnih stručnjaka.
- Podnosilac pritužbe je nadalje naglasio naučnu svrhu plohe hrasta lužnjaka koja se koristi za testove provenijencije, te centralnog klonskog arhiva crne topole koji se nalazi na tom zemljištu, a koji je osnovan u saradnji sa Šumarskim fakultetom Univerziteta u Sarajevu.
- 4.3 Podnosilac pritužbe je također pojasnio da je u septembru 2021. Šumarski fakultet u Sarajevu obavio procjenu uticaja projekta na rasadnik. U oktobru 2021. podnosilac pritužbe je nosiocu projekta dostavio rezultate te procjene i zatražio naknadu kojom bi se u skladu s navedenom procjenom pokrila šteta proizašla iz eksproprijacije zemljišta. U februaru 2024. podnosilac zahtjeva i nosilac projekta održali su sastanak koji nije doveo do postizanja dogovora o zatraženom iznosu naknade.
- 4.4 Nosilac projekta je obavijestio Pritužbeni mehanizam da se predmet rješavao prema redovnom postupku eksproprijacije u Federaciji Bosne i Hercegovine. U julu 2024. nadležni organ je donio rješenje o eksproprijaciji zemljišta u pitanju²⁰. U augustu 2024. nosilac projekta dao je ponudu za naknadu na osnovi mišljenja sudskog vještaka, koja se sastoji od naknade za ulaganja izvršena na zemljištu tokom proteklih pet godina. Međutim, podnosilac pritužbe nije prihvatio tu ponudu za naknadu (iako je uvažio da je rješenje o eksproprijaciji konačno). U skladu sa Zakonom o eksproprijaciji Federacije Bosne i Hercegovine²¹, predmet će se uputiti nadležnom sudu isključivo u svrhu određivanja visine naknade. Sud će odrediti visinu naknade, pri čemu će u obzir uzeti dostupne informacije.
- 4.5 Pritužbeni mehanizam je podnosiocu pritužbe i nosiocu projekta (stranama) objasnio dva moguća načina za rješavanje pritužbi, a to su postupak rješavanja spora na osnovi saradnje ili ocjena usklađenosti. Strane nisu pristale učestvovati u postupku rješavanja spora na osnovi saradnje.
- 4.6 Uzimajući to u obzir, Pritužbeni mehanizam obavio je početno ispitivanje EIB-ove procjene i praćenja projekta. Ispitivanje pokazuje da je, nakon što je obavio procjenu i nakon što je njegovo Upravno vijeće u septembru 2020. odobrilo finansiranje projekta, EIB potpisao odnosni ugovor o finansiranju s Bosnom i Hercegovinom dana 28. decembra 2020. EIB je zatim pristupio standardnom praćenju provedbe projekta, pa tako i putem redovnih obilazaka lokacije u cilju praćenja.

¹⁸ Dostupno [ovdje](#) (pristupljeno 29. novembra 2024.).

¹⁹ Uključujući: relevantni Akcioni plan preseljenja (iz novembra 2020.), Plan upravljanja okolišnim i društvenim pitanjima (iz decembra 2020.) te Procjenu uticaja na okoliš i društvo (iz septembra 2019.), što je sve dostupno [ovdje](#) (pristupljeno 29. novembra 2024.).

²⁰ Rješenje o eksproprijaciji od 18 jula 2024., br. 03-27-2-3032/2021.

²¹ Članovi od 62. do 68. Zakona o eksproprijaciji FBiH.

- 4.7 U Pregledu podataka o okolišnim i društvenim pitanjima u vezi s projektom²², a riječ je o dokumentu u kojem se sažeto iznosi EIB-ova okolišna i društvena procjena projekta, prinudno preseljenje prepoznato je kao glavni negativni uticaj na društvo. Tamo se navodi da će „nosilac projekta izraditi i s Bankom usaglasiti [Akcioni plan preseljenja] [...] čime će se omogućiti tačna procjena razmjera otkupa zemljišta i preseljenja.”

5 PREDSTOJEĆI KORACI

- 5.1 Nakon početnog ocjenjivanja, Pritužbeni mehanizam predlaže da se pristupi ocjeni usklađenosti u odnosu na navodne slučajeve neusklađenosti projekta s primjenjivim Okolišnim i društvenim standardima EIB-a iz 2018. U sklopu tog postupka, Pritužbeni mehanizam će ispitati da li je pristup korišten kako bi se utvrdila naknade (vidjeti tačku 4.4.) u skladu s EIB-ovim standardom 6. i Akcionim planom preseljenja za projekat (vidjeti tačke 3.5. i 3.6.)²³.
- 5.2 U skladu sa svojim djelokrugom, Pritužbeni mehanizam će ispitati iznesene tvrdnje kako bi istražio moguće nepravilnosti u postupanju EIB-a, a naročito je li EIB preduzeo sve nužne korake kako bi osigurao usklađenost sa svojim primjenjivim Okolišnim i društvenim standardima tokom procjene i praćenja projekta.

Iznesena tvrdnja ²⁴	Opis iznesene tvrdnje	Predstojeći koraci
Pristup korišten kako bi se utvrdila naknada za zemljište u pitanju	Povreda standarda 6. o prinudnom preseljenju i obaveza da se isplati prigodna naknada.	Ocjena usklađenosti

- 5.3 Podnosilac pritužbe bit će obaviješten o ishodu ocjene usklađenosti putem izvještaja o zaključcima u skladu s tačkama 1.6. i 2.4.6. Postupaka.

²² Dostupno [ovdje](#) (pristupljeno 29. novembra 2024.).

²³ Pri obavljanju ocjene, Pritužbeni mehanizam ne donosi sud o djelatnostima koje su pod isključivom odgovornošću trećih osoba, a poglavito djelatnostima tijela vlasti na lokalnoj, regionalnoj ili državnoj razini - § 1.4.5 Posupaka.